

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 25. novembra 1857.

Gospodarska skušnja.

(Sredstvo ako se živinče kakor koli poškodva ali orani). Če si vol ali krava kak rog odbije, kar se pri kravah bolj pogostoma nahaja kakor pri volih, ker jim niso rogovi tako čversto uraščeni kot volom, je smola za ovezo (flajšter) najboljšo zdravilo. Če je pri odbitem rogu notranje jedro nepohabljeno, kar se malo kadaj pripetí, se flašter okoli jedra ovije, in tumpec se kmali zaceli, okrog jedra pa nov rog obraste, in akoravno je krajši od odbitega, vendar živinčeta tako ne kazí, kakor da bi bilo do dobrega omuljeno.

Živino obvarovati, da si rogov ne odbija, kar se pri bodejni naj večkrat primeri, je naj boljše, če se govedini, posebno tisti, ki se po navadi rada bode, verh rogov kroglice (kugle) iz terdega lesa napravijo. Po ti napravi opusti živina večidel prehudo serčnost in togoto do silnih bojov in bodenja; in čeravno se pozneje tudi včasih še bode, vendar ji ni nikdar tako nevarno, kakor pri prostih rogovih.

Pri vsih vunanjih poškodovanjih in ranjenjih, ki se največkrat pri taki živini nahajajo, ki se rada bode, je najbolje, če se rane z vodo in jesihom izperejo in snažne deržijo. Za to izperanje je pa naj bolje, če se vzame šesti del hudega jesiha, drugo pa vode. Po jesihu z vodo zmešanem se rana očisti, vročina zmanjšuje, in presilne muhe poleti odganjajo, da v rano ne silijo.

Od reje prešičev kaj.

Kar prešičjo rejo zadeva, nahajamo sèmtertje dovelj in prav nemarnih pogreškov. Veliko veliko je takih, ki mislijo, da prešič blato ljubi, ker ga pogostoma vidijo, da se po njem rad valja in ríje; torej ga tudi najraje v blatu ležati pusté, kar mu pa nikakor ne tekne. Prešič je snažna žival, mokro in blatno ležišče mu ni nikdar všeč.

Če se v blatu ali pa v luži rad valja, dela to le zato, da se v vročini nekoliko ohladi. Če mu pa svinjak s suho steljo nastelješ, se boš kmalo prepričal, da v suhem rad počiva, in ne bo ti je z blatom ne s scanjem ogerdil nikoli. Zato mora kmetovavec pa tudi vedno skrbeti, da svinjak vedno le s suho šaro nastilja, ako ga pa nesnažnega in mokrega pušča, mu bodo prešiči vedno nemirni in ne žrejo, kakor bi imeli. Če jih pa v suhem derži, mu bodo požerli, kar jim dá, ležé pri miru, in se redé in popravljajo, da je veselje.

Prešiče poleti kopati je velika potreba; če se bolj pogostoma kopljejo, bolj jim tekne. Kdor jih nemore v vodo pušati, jih mora večkrat z merzlo vodo polivati. Nekteri prešičorejci dajo prešiče večkrat štrigljeti, in pravijo, da jim štrigljanje prav dobro stori.

Pri reji prešičev se mora kmetovavec naslednjih vodil deržati:

1. Svinjak mora čeden biti;
2. se mora pogostoma s suho steljo nastiljati;
3. korita, iz katerih prešiči žrejo, morajo, preden se jim jesti dá, osnaženi biti;

4. poleti se morajo prešiči vsak dan v čisti vodi kopati, ali pa saj z merzlo vodo večkrat polivati;

5. se morajo na vsaki drugi dan štrigljeti ali s kakim štrigljem ali pa s kako oestro metlo.

Pri reji prešičev moramo pa še omeniti, da nekteri mislijo, če prešič bolj v merzlem svinjaku leži, popred se spita in otoleti. Toda take misli so krive in za rejo prešičev ravno tako malo pristojne kakor za govejo živino. Kdo bo vola, ki ga pitati misli, v merzel hlev zaperl? — Menim, da umen kmetovavec gotovo ne! — Zakaj v premerzlem hlevu se o večjem mrazu tudi veliko ogelca za osnovo toplote pri živini porabi, kateri ji služi, da se bolj redí. In tega ogelca ne more živinče v svoje pitanje porabiti, in po tem takem gré brez vse koristi v zgubo.

Iz tega prebrisan kmetovavec lahko previdi, da ne gré za pitanje namenjenih prešičev ne v prevročih svinjakih pariti, ne v premerzlih premetati pušati; če tedaj hud mraz pritisne, se jim mora tudi bolj nadebelo nastiljati, da jih preveč mraz ne zatara.

Da se prešiči od druge klaje bolj ne spitajo kakor od turšice, je našim kmetovavcom že od nekaj znano.

Po baron Babo-vem listu v B. Cor.

Natoroznanske reči.

Mravlja. *)

Pomladansko solnce pripeka in pregreva mravljišče na kraji smerekovega gojzda, iz katerega je sneg večidel že zginil pred solnčnimi žarki: in vendar je mravljišče še mrtvo, kot da bi bila kuga pomorila njegove prebivavce. Le ene mravlje ni viditi, vse še spé v gorkem stanu, kjer se skerčene ena druge tišé. Kot silna vojska kralja Matiaža v votlem hribu, čakajo tudi one povelja od zgorej.

Pa solnce pripeka bolj in bolj in eden zaspanec se prebudi. Vzdigne glavo iz črne trume in z zaspanim očesom krog sebe pogleduje — vse še spí. Ali se je zmotil? ali še ni čas se vzdigniti iz ležišča? Pa saj vendar čuti, kako gorkota od zgorej puhti. Stegne toraj nožice, si pomane oči in še na pol zaspan se napravi iti gledat, ali je že čas zapustiti gorko posteljo, v kateri je že štiri mesce tičal. Gré po veliki cesti, pa ne more dalje; terdne barikade ali zapahe, ktere je sam v jeseni napravljati pomagal, mu zdaj jezijo pot. En čas hodi okoli male terdnjave in išče kake majhne špranje, da bi se skoz njo splazil, pa ni je dobiti. Jezen zgrabi en brun in si prizadeva ga izdreti, vleče in vleče — pa nič ne opravi; popade družega, tretjega, pa vse njegovo prizadevanje je zastonj. Vse je umno in terdno sozidano, kot da bi moralo do sodnega dneva terpeti.

Nevoljen gré tedaj nazaj in zgrabi s čeljustmi prvega zaspanca, na katerega po sreči naleti, za vrat in ga strese. Zaspanec se prebudi in debelo gleda, kot da bi hotel reči: „Da bi te zlodej! kaj mi hočeš?“

Ta ga pa začne s tipavnicami tipati in božati — in zaspanec je predramljen in v trenutku vé, kaj mu je početi.

*) Iz v današnjem listu pohvaljene „slovenske Koledé.“